

Н. В. Заблоцька-Сеннікова, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

**НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ,
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ, РЕСУРСИ ТА СЕРВІСИ НА
ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ» ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ
МАГІСТРАНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ДЕРЖАВНА СЛУЖБА»**

Заблоцька-Сеннікова Н. В.

Навчальна дисципліна «Електронне врядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі» як важлива складова підготовки магістрантів спеціальності «Державна служба»

Надано аналіз навчальної дисципліни «Електронне врядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі», її місця та ролі в системі підготовки магістрантів спеціальності «Державна служба». Визначено, що дисципліна входить до нормативного циклу дисциплін. Та складається з лекційного матеріалу, лабораторних занять, самостійної роботи, індивідуального завдання та модульного контролю. Також додатково надаються завдання для студентів з індивідуальним графіком навчання. В ході вивчення дисципліни магістранти знайомляться з основами інформаційно-комунікаційних технологій у системі публічної служби, зокрема, теоретичними засадами електронного уряду й електронного врядування; світовим досвідом впровадження та застосування електронного врядування; сутністю та роллю інформаційних систем управління персоналом; основними засадами безпеки роботи у мережі Інтернет; проблемами впровадження Інтернет-технологій в діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, роботою web-порталів органів державної влади; засобами інтерактивної взаємодії; інформаційно-телекомунікаційними технологіями в органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Оволодіння основними знаннями, вміннями та навичками дозволяє магістрантам вільно орієнтуватись в основних інформаційно-комунікаційних системах та надавати якісні адміністративні послуги населенню. Дисципліна «Електронне врядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі» є важливою складовою підготовки магістрантів спеціальності «Державна служба».

Ключові слова: електронний уряд, система навчання, інформаційно-комунікаційні технології, державна служба.

Заблоцкая-Сенникова Н. В.

Учебная дисциплина «Электронное управление, информационные технологии, ресурсы и сервисы на государственной службе» как важная составляющая подготовки магистрантов специальности «Государственная служба».

Дан анализ учебной дисциплины «Электронное управление, информационные технологии, ресурсы и сервисы на государственной службе», ее места и роли в системе подготовки магистрантов специальности «Государственная служба». Определено, что дисциплина входит в нормативный цикл дисциплин. И состоит из лекционного материала, лабораторных занятий, самостоятельной работы, индивидуального задания и модульного контроля. Также дополнительно предоставляются задания для студентов с индивидуальным графиком обучения. В ходе изучения дисциплины магистранты знакомятся с основами информационно-коммуникационных технологий в системе публичной службы, в частности, теоретическими основами электронного правительства и электронного управления; мировым опытом внедрения и применения электронного управления; сущностью и ролью информационных систем управления персоналом; основными принципами безопасности работы в сети Интернет; проблемами внедрения Интернет-технологий в деятельность органов государственной власти и местного самоуправления, работой web-порталов органов государственной власти; средствами интерактивного взаимодействия; информационно-телекоммуникационными технологиями в органах государственной власти и органах местного самоуправления. Овладение основными знаниями, умениями и навыками позволяет магистрантам свободно ориентироваться в основных информационно-коммуникационных системах и предоставлять качественные административные услуги населению. Дисциплина «Электронное управление, информационные технологии, ресурсы и сервисы на государственной службе» является важной составляющей подготовки магистрантов специальности «Государственная служба».

Ключевые слова: электронное правительство, система обучения, информационно-коммуникационные технологии, государственная служба.

Сучасний процес євроінтеграції, потужний розвиток та використання інформаційно-комунікаційних технологій в українському суспільстві, розвиток системи «Електронний уряд» та активне впровадження технологій в життя вимагає від держслужбовців здобуття навичок ефективної роботи з інформаційними системами, з урахуванням вимог до інформаційної безпеки, оволодіння інструментарієм роботи з метою надання якісних та своєчасних послуг населенню та підприємствам, а також виконання службової діяльності.

Таким чином, висуваються нові вимоги до навчально-виховного процесу

у вищій школі, здійснюється процес вдосконалення системи післядипломної освіти й дистанційного навчання, зростає потреба у кваліфікованих кадрах, які готують у вишах фахівців галузі «Державне управління».

Серед навчальних дисциплін і всієї системи підготовки фахівців спеціальності «Державна служба» важливе місце належить інформаційно-комунікаційній підготовці. Дисципліна «Електронне урядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі» містить базову частину теоретичного і практичного матеріалу необхідного в упровадженні систем електронного документообігу в державних установах, реалізації технологій конфіденційного обміну електронними документами, надання електронних державних послуг.

Викладений матеріал покликаний дати майбутнім фахівцям необхідні знання, реалізація яких на практиці сприятиме розвитку електронного урядування та інтеграції інформаційного простору України у світову інформаційну спільноту.

Курс «Електронне урядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі» є актуальним та доцільним, завдяки йому державні службовці мають змогу поглибити свої знання у сфері інформаційно-комунікаційних технологій в системі державного управління.

Проблемам вивчення ІКТ на державній службі присвячена значна кількість досліджень. Серед вітчизняних праць варто виділити монографію «Електронне урядування в інформаційному суспільстві» [1], в якому розглянуто актуальні науково-теоретичні засади електронного урядування та організаційно-правові аспекти розвитку інформаційного суспільства в Україні, визначено трансформацію поняття «електронний уряд». Окремо слід визначити посібник «Основи електронного урядування» [2], у якому викладено основні підходи до розуміння електронного урядування, розглянуто передумови виникнення та вимоги до впровадження систем електронного урядування, проаналізовано нормативно-правову основу провадження системи «Електронний уряд» в Україні та її особливості. Проблеми особливостей

використання технологій електронного урядування висвітлено у розвідці «Технології електронного урядування» [3]. Зокрема розглянуто проблеми впровадженням у державне управління геоінформаційних систем.

Метою статті є характеристика дисципліни «Електронне врядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі», як вагової складової підготовки магістрів галузі «Державне управління» спеціальності «Державна служба».

Курс «Психолого-педагогічні засади діяльності вищої школи» посідає важливе місце у системі підготовки магістрантів зі спеціальності «Державна служба» і відноситься до циклу нормативних дисциплін.

Основною метою курсу є формування у слухачів розуміння принципів електронного врядування й компетенції інформаційно-комунікаційного забезпечення державної служби.

Серед основних завдань курсу важливо виділити наступні: розуміння та аналіз потреб зацікавлених осіб у зовнішніх та внутрішніх інформаційних зв'язках; ознайомлення з сутністю, особливостями, властивостями, структурою інформації, сутністю інформаційного процесу управління; вивчення основних методів та засобів збору, відновлення, поширення та зберігання інформації; форм і технологій передачі інформації й управління інформаційними зв'язками; створення форм технічного забезпечення інформаційних зв'язків й організація доступу до інформації та її використання, колективної роботи з документами; ознайомлення з поняттям, характеристиками, вимогами до комунікативного процесу; формування навичок планування комунікації.

В процесі вивчення курсу «Електронне врядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі» магістранти знайомляться з широким колом питань, зокрема, з основними категоріями курсу, теоретичними засадами електронного уряду й електронного врядування; світовим досвідом впровадження та застосування електронного врядування; сутністю та роллю інформаційних систем управління персоналом; основними засадами безпеки роботи у мережі Інтернет; проблеми впровадження Інтернет-технологій.

З метою успішного опанування дисципліни розроблено структуру курсу, що передбачає формування тематичного плану (див. табл. 1).

Таблиця 1

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

Змістовний модуль 1. Електронне врядування
Теми:
Тема 1. Електронне урядування як прогресивна форма організації державного управління. Підвищення ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування за рахунок використання інформаційно-телекомунікаційних технологій.
Тема 2. Електронний уряд як складова електронного урядування – єдиної інфраструктури міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування між собою, з громадянами і суб'єктами господарювання
Тема 3. Впровадження та застосування електронного врядування в зарубіжних країнах
Тема 4. Інформаційне та комунікаційне забезпечення внутрішньої організації державного управління
Змістовний модуль 2. Програмне забезпечення діяльності державного службовця
Тема 5. Інформаційні системи в управлінні персоналом
Тема 6. Сайтові портали органів державної влади
Тема 7. Засоби інтерактивної взаємодії (селекторні, WEB-наради, IP-наради тощо)
Тема 8. Удосконалення надання адміністративних послуг в органах державної влади та органах місцевого самоврядування шляхом використання інформаційно-телекомунікаційних технологій
Тема 9. Безпека в роботі в мережі Інтернет. Проблеми впровадження Інтернет-технологій.
Лабораторні роботи
<i>Лабораторна робота 1</i>
<i>Лабораторна робота 2</i>
<i>Лабораторна робота 3</i>
<i>Лабораторна робота 4</i>
<i>Лабораторна робота 5</i>
Модульний контроль 1
<i>Лабораторна робота 6</i>
<i>Лабораторна робота 7</i>
<i>Лабораторна робота 8</i>
<i>Лабораторна робота 9</i>
<i>Лабораторна робота 10</i>
Модульний контроль 2

Курс «Електронне врядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі» складається з лекційного матеріалу, лабораторних занять та самостійної роботи, індивідуального завдання, модульного контролю. Окремо також додаються завдання для студентів з індивідуальним графіком навчання. У ході прослуховування лекційного матеріалу магістранти мають змогу ознайомитися з теоретичними засадами курсу.

Виконання лабораторних занять передбачає закріплення теоретичного матеріалу та більш детальний розгляд окремих питань виробничої діяльності інформаційного та комунікаційного забезпечення внутрішньої організації державного управління. В ході лабораторного заняття магістранти вчаться аналізувати та користуватися web-порталами органів державної влади; використовувати засоби інтерактивної взаємодії; застосовувати інформаційно-телекомунікаційні технології з метою вдосконалення процесу надання адміністративних послуг в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Індивідуальне завдання передбачає створення студентом кросворду з запропонованої тематики та його презентація на одному з занять. Кросворд має бути представлений через мультимедійні засоби, частіш всього магістранти використовують програму Microsoft PowerPoint, але можливо також використання мультимедійної дошки, з конструюванням кросворду та його заповненням на самому занятті. В обговоренні питань та відповідей беруть участь, разом з викладачем, всі студенти, що дозволяє всебічно та об'єктивно оцінити роботу.

Самостійна робота включає в себе поглиблене вивчення питань, які виносяться на лабораторні заняття. Самостійна робота студентів відіграє досить важливу роль у процесі навчання. Шляхом самостійного пошуку та вдосконалення здобутих навичок роботи, магістрант здобуває нове знання, що вже є результатом його діяльності, а, отже, засвоюється набагато краще. Завдання спрямовані на розвиток саморегуляції та відповідальності, а отже

студент в будь-який час може повернутися до питання, яке його цікавить та вдосконалити свої навички з необхідної теми.

Контрольно-модульна робота з однієї сторони, узагальнює всі здобутті магістрантом знання та навички під час вивчення курсу, а з іншого – є творчою роботою та результатом пошуково-аналітичної діяльності. Магістрант повинен сам створити сайт (з обмеженим доступом) через «Продукти Google». На своєму сайті потрібно проаналізувати будь-який сайт органу влади / структурного підрозділу (з посиланнями на сторінки). Крім того, на сайті потрібно розмістити наступну інформацію: з яких структурних елементів складається сайт (аналіз елементів з посиланнями); визначити місцезнаходження органу влади / структурного підрозділу через сервіс «Карти- Google»; проаналізувати інформацію щодо контактів (наявність «гарячої лінії», адреси, системи зворотного зв'язку, номерів службових номерів контактних осіб). Також важливим елементом аналізу є визначення «особливостей» сайту (шляхів поширення інформації / новин, передачі даних, візуалізація, адресність, он-лайн підтримка, тощо).

Рівень засвоєння курсу «Електронне врядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі» оцінюється за допомогою модульного контролю, перевірки лабораторних робіт магістрантів, виконання індивідуального завдання. В кінці курсу проводиться підсумок. На основі отримання певної кількості балів виставляється залік.

Зазначимо, що курс «Електронне врядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі» є новим у системі підготовки магістрантів спеціальності «Державна служба», впровадження його у систему навчання пов'язано з якісно новими потребами у інформаційному забезпеченні державного управління, підвищенням ролі інформаційного чинника у процесах прийняття управлінських рішень та реалізації права громадян України на доступ до інформації.

З огляду на необхідність набуття відповідних знань, вмінь та навичок, дисципліна «Електронне врядування, інформаційні технології, ресурси та

сервіси на державній службі» є актуальною складовою підготовки магістрантів спеціальності «Державна служба».

Перспективи подальших досліджень буде становити вивчення питання доцільності перевodu дисципліни «Електронне урядування, інформаційні технології, ресурси та сервіси на державній службі» на дистанційну форму навчання.

Література

1. **Клімушкін П. С.** Електронне урядування в інформаційному суспільстві [монографія] / П. С. Клімушкін, А. О. Серенок. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2010. – 312 с.

2. **Дубов Д. В., Дубова С. В.** Основи електронного урядування: Навч. посібник / Д. В. Дубов, С. В. Дубова – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 176 с.

3. **Клименко І. В., Линьов К. О.** Технології електронного урядування: Навч. посібник. / І. В. Клименко, К. О. Линьов – К. : Вид-во ДУС, 2006. – 225 с.

4. **Про вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення Президента України та органів державної влади:** наказ Президента України від 14 липня 2000 р. № 887/2000. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/887/2000>.

5. **Про інформацію:** Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.

6. **Про Концепцію національної інформаційної політики :** Закон України від 3 квітня 2003 р. № 687-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/687-15>.

Zabolotska-Sennikova N. V.

The academic discipline "E-governance, information technologies, resources and services in public service"

The analysis of the academic discipline "E-governance, information technologies, resources and services in public service" as well as its place and role in the system of training of post graduates for the degree of Master of Public Service was presented. It is defined that the discipline relates to the regulatory courses. It includes lectures, labs, self assessment tasks, individual assignments and module assessments. The students with an individual schedule of study are supplied with extra assignments. During the course post graduates study the basics of information and communication technologies in public service, particularly, the theoretical questions of e-governance and e-management; the world practice of applying and implementation of e-governance; the structure and the role of personnel management information system; the main principals of the Internet security; the problems of implementation of the Internet technologies in the activities of state and local authorities; means of interactive communication; information and communication technologies in the work of state and local authorities. Mastering the basics and skills allow post graduates to use information systems freely and provide the population with quality administrative service. The discipline "E-governance, information technologies, resources and services in public service" is considered to be the most important component in post graduates' training in the sphere "Public service".

Key words: e-government system of education, information and communication technologies, public service.

Відомості про автора

Заблоцька-Сеннікова Неля Володимирівна – кандидат історичних наук, доцент кафедри державної служби, адміністрування та управління ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Коло наукових інтересів: психологія управління, інформаційна політика.

Стаття надійшла до редакції 29.01.2015 р.

Прийнято до друку 24.04.2015 р.

Рецензент – д. н. з держ. упр., проф. Заблоцький В.В.